

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Haridusteaduste instituut

Koolieelse lasteasutuse pedagoogi õppekava

Natalja Väll

LASTEAIAÕPETAJATE HINNANGUD SUHTLEMISVIISIDE KASUTAMISELE

LASTEVANEMATEGA SUHTLEMISEL.

Magistritöö

Juhendaja: Piret Luik, PhD

Läbiv pealkiri: suhtlemine

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Piret Luik, PhD

.....

*(allkiri ja kuupäev)*

Kaitsmiskomisjoni esimees: Anu Palu, PhD

.....

*(allkiri ja kuupäev)*

Tartu 2016

## Sisukord

Sissejuhatus.....	3
1. Teoreetiline ülevaade lasteaiaõpetajate suhtlusviiside kasutamisest.....	5
1.1. Töös kasutatavad mõisted.....	5
1.2. Õpetajate ja lastevanemate omavaheline suhtlemine .....	5
1.3. Varasemad uurimused.....	9
1.3.1. Varasemad uurimused õpetajate suhtlemisviiside kasutamisest.....	9
1.3.2. Õpetajate eelistused erinevate suhtlusviiside suhtes .....	12
1.3.3. Õpetajate suhtumine suhtlemisse lastevanematega.....	13
1.4. Uurimuse eesmärk , hüpoteesid ja uurimusküsimused.....	14
2. Uurimus .....	15
2.1. Töö metoodika.....	15
2.1.1. Valim .....	16
2.1.2. Mõõtevahend .....	16
2.1.3. Protseduur.....	18
2.2. Tulemused .....	18
2.2.1. Lasteaiaõpetajate hinnangud suhtlusviiside kasutamisse.....	18
2.2.2. Lasteaiaõpetajate hinnangud suhtlusviiside eelistamisel.....	20
2.2.3. Lasteaiaõpetajate suhtumise hinnangud erinevatele suhtlusviisidele .....	21
2.3. Arutelu.....	22
2.3.1. Rakendatavus.....	24
2.3.2. Piirangud.....	25
Kokkuvõte.....	26
Summary .....	27
Tänuõnad.....	28
Autorsuse kinnitus.....	28
Kasutatud kirjandus.....	29
Lisad	

## Sissejuhatus

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2011) on välja toodud „Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel“ (para 10). Koostöös koduga luuakse tingimused lapse igakülgseks arenguks (Koolieelse lasteasutuse seadus, 2016). Nii lastevanematel, kui ka lasteaiaõpetajatel on kindlad rollid lapse arengu toetamises, seetõttu on tähtis, et õpetajate ja lastevanemate vahel toimuks järjepidev efektiivne suhtlemine (Almann, 2009; Katz, 1997, viidatud Suur, 2014 j; Tiko & Almann, 2006). Tegelikult on suhtlemine lasteaias üks traditsiooniline viis, kuidas saab lapsevanemaid kaasata haridusellu varases lapsepõlves (Ihmeideh & Oliemat, 2014). Üheks efektiivsemaks kodu ja haridusasutuse koostöövormiks on omavaheline suhtlemine. Suhtlemine hõlmab informatsiooni vahetamist haridusasutuse ning kodu vahel- vanemate ja haridusasutuse personali vahelist suhtlemist lapse hariduskogemustest, saavutustest ja edust. On väga tähtis, et haridusasutus informeeriks vanemaid ning edastaks vanematele positiivset infot lapse edukuse kohta (Connors & Epstein, 1994).

Lasteaedades on lapsevanem otsustaja, mis puudutab last ning Eestis kehtivas koolieelse lasteasutuse seaduses (2016) on välja toodud, et lapsevanemal on õigus nõuda ning tema on kohustatud looma oma lapsele vajalikud tingimused arenemiseks ning alushariduse omandamiseks. Kuna lapsevanem tunneb oma last kõige paremini ning tahab, et tema laps oleks edukas ja õnnelik, siis õpetajate üks tähtsamaid ülesandeid on luua lastevanematega vastastikust mõistmist ja usaldust hoidev suhe, mis omakorda loob hubase ja toetava keskkonna lapse arenguks (Almann & Kuusman, 1999). Mõlemad osapooled, nii õpetajad kui lastevanemad, omavad olulist, kuid sageli erinevat, informatsiooni lapse kohta. Lastevanemad on rohkem teadlikud lapse individuaalsusest, huvidest ja võimetest. Lasteaiaõpetajal on enam pedagoogilisi teadmisi, oskusi ja kogemusi laste õpetamisel ning nad teavad lapse arengu seaduspärasusi. Suhtlemise põhimõte on neid kogemusi ja teadmisi omavahel jagada (Mänd, 2003).

Uurimused on näidanud, et suhtlemisel on erinevatel inimestel erinevad eelistused (Kocyigit, 2015; Suur, 2014; Zieger & Tan, 2012; Tamm, 2009; Ugur, Pruulmann-Vengerfeldt, Lauk, Raudvassar & Metsoja, 2008; Wongb, Chehb & Wongb, 2009). Õpetajate seas enamasti kasutatakse suulise kommunikatsiooni viise. Õpetajad eelistavad kohtumisi vanematega, kuna see loob usalduslikud suhted, võimaldab isikliku informatsiooni jagamist ning tõhusat teabevahetust (Kocyigit, 2015). Sama rõhutab oma töös ka Suur (2014), et vahetu suhtlemine

õpetaja ja lapsevanema vahel, lapse teemal, on parim koostööviis. Ka probleemsete olukordade tekkimisel õpetajad ja lastevanemad eelistavad silmast silma kohtumisi (Ugur et al., 2008).

Tänapäeval on populaarseks suhtlemisviisiks saanud e-maili teel suhtlemine. Mitmed uurimused tõestavad seda (Zieger & Tan, 2012; Tamm, 2009; Wongb et al., 2009). Tulemustest selgus, et nii õpetajad kui ka lastevanemad on märganud, et eelistatuim suhtlemisviis lastevanematega suhtlemisel on e-maili teel suhtlemine. Mõlemad osapooled pidasid sellist suhtlemisviisi kiireks, mugavaks ja kergesti kättesaadavaks (Zieger & Tan, 2012; Tamm, 2009; Wongb et al., 2009).

Üheks levinud suhtlemisviisiks on peetud ka blogisid (Kalavus, 2014; Luik, 2011; Poling, 2005). Blogi on uue vormi suhtlemisvahend, kus saab teha sissekandeid ja kommenteerida teiste postitusi ning võimaldab luua koostööl põhineva õppimist ning omavahelist suhtlemist.

Enamus teadusuuringutest suhtlemisviiside kasutamise valdkonnas on keskendunud kooliealistele lastele ja väga vähe tähelepanu on pööratud vanemate kaasamisele varases lapsepõlves, nt. lasteaedades. Koolides tehtud uurimuste tulemused (Arnold, Zeljo & Doctoroff, 2008; Topor, Keane, Shelton & Calkins, 2010) näitasid, et vanemad, kes olid rohkem kaasatud oma lapse varajases lapsepõlves, nendel oli sagedasem suhtlemine õpetajatega koolis ja nemad on hinnanud suhtlemise efektiivsust kõrgemalt. Seega oleks vaja ka informatsiooni, mis aitaks mõista õpetaja ja lapsevanemate suhtlemist lasteaias (Murray, McFarland-Piazza & Harrison, 2015). Selleks, et koolitada lasteaias õpetajaid ning lasteaedades luua võimalusi, mis sobiksid lastevanematele. Seega on kõigepealt oluline teada saada, milline on lasteaiasõpetajate suhtumine ja eelistused erinevate suhtlemisviiside suhtes, suheldes lastevanematega nende enda hinnangu põhjal, mis on ka käesoleva töö uurimisprobleemiks.

Magistritöö eesmärgiks on välja selgitada, milliseid on lasteaiasõpetajate suhtumine ja eelistused erinevate suhtlemisviiside suhtes, suheldes lastevanematega ning millised on enim kasutatavad suhtlemisviisid suhtluses nende enda hinnangute põhjal. Toodud eesmärgi täitmiseks töötati läbi teemakohast kirjandust ning viidi läbi uurimus lasteaiasõpetajate seas. Teoreetilises osas antakse ülevaade suhtlemisest ning selle mõistest ning erinevatest kasutatavatest suhtlemisviisidest. Teises osas kirjeldakse uurimuse metoodikat ja analüüsitakse saadud tulemusi ning tuuakse välja lasteaiasõpetajate poolt enim eelistatud suhtlemisviisid suhtluses lastevanematega.

## 1. Teoreetiline ülevaade lasteaiaõpetajate suhtlemisviiside kasutamisest

### 1.1. Töös kasutatavad mõisted

*Suhtlemine.* Erinevad autorid defineerivad suhtlemist mitmeti. Kõige lihtsam definitsioon kirjeldab, et see on kahe või enama inimese omavaheline suhtlus (Schumann, 2014).

Suhtlemisprotsessi kaudu toimub ühe- või kahesuunalise teabevahetus, mille käigus toimub inimese sotsialiseerimine, vastastikune tajumine, teineteise tundmaõppimine ja arusaamine. See aitab luua uusi kontakte uute inimestega, vahetada infot ja saavutada vastastikust mõistmist, mis muudab meie elu rõõmsamaks ja elamisvääresemaks (Graham-Clay, 2005; Krips, 2011).

*Suhtlemisviis.* Suhtlemisviisi all mõistetakse inimeste viisi suhelda (Krips, 2010).

Suhtlemisviise on mitmeid erinevaid variante:

1. Vahetu suhtlemine, nõ silmast-silma suhtlus – kaks või enam inimest vestlevad omavahel teineteisega.
2. Vahendatud suhtlemine – inimesed kasutavad suhtlemiseks erinevaid kommunikatsiooni vahendeid (lauatelefon, mobiiltelefon, raadio, televisioon, ajakirjandus jne).
3. Sotsiaalne meedia ehk internet – inimesed kasutavad suhtlemiseks suhtlusvõrgustikke (Facebook, Twitter, Skyp, jne.) (Schumann, 2014).

### 1.2. Õpetajate ja lastevanemate omavaheline suhtlemine

Kuna käesolev magistritöö keskendub lasteaiaõpetajatele, kuid just lasteaiaõpetajate suhtlemisviiside kohta on veel vähe uurimusi läbi viidud, siis tööautor vaatleb neid uurimusi, mis on tehtud ka kooliõpetajatega. Allpool käsitletakse lasteaiaõpetajad kui lasteaia õpetajad ning õpetajad kui kooliõpetajad. Mitmed uurimused on tõestanud, et õpetajate ja lastevanemate omavaheline suhtlemine on aluseks tugeva haridusasutuse ja kodu partnerluse loomiseks ning see omakorda suurendab vanemate kaasamist (Diffily, 2001; Graham-Clay, 2005; Nitecki, 2015). Lastevanemate kaasamist alushariduses on ka põhjalikult uurinud Fantuzzo (2000). Tema poolt läbi viidud uurimusest selgus, et lastevanemate kaasamine haridusellu toetab lapse õppe-ja kasvatusprotsessi ning olulisel määral mõjub laste akadeemilisele motivatsioonile, sotsiaalsele kompetentsusele ja kooli valmidusele, kui ka kodu ja lasteasutuse vahelisi suhteid. Vanemate kaasatus on näidanud positiivseid suhteid kindla vanemliku osaluse ja kindla õpilaste tulemuste vahel. Iga kool seob aktiivselt vanemaid ja perekondi partnerlusse, mis toetab laste akadeemilist tööd kodus ja jagab harduslikke otsuseid, mida koolis tehakse (Fantuzzo, Tighe & Childs, 2000).

Selline suurem vanemate kaasamine aitab saavutada eesmärgi, mis on vajalik aktiivsete suhete arendamiseks, kaasates neid lasteaia igapäevaellu, pakkudes neile võimalusi osaleda õppeprotsessis, õppekavade arendamises ning kaasata neid ka otsuste tegemisse (Kruse, 2006). Lasteaiaõpetaja ja lapsevanema eduka suhtlemise toimimine eeldab kõigepealt aktiivset osalust ja soovi mitte ainult lasteaiaõpetajate poolt, vaid ka lastevanemate poolt (Mahmood, 2013). Mida tihedam on lapsevanema ja haridusasutuse side, seda positiivsemat mõju avaldab see lapse arengule (Fullan, 2006).

Suhtlemise põhimõte on luua soodne keskkond, kus kõik lapsed saavad areneda ja kasvada võrdväärselt (Murray et al., 2015). Lasteasutuse ja kodu vahelise koostöö peamiseks ülesandeks on, et lapsel toimuks järjekindel ja mitmekülgne areng (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2011). Selleks, et luua lapse arenguks soodne keskkond, peab lapsevanema ja lasteaiaõpetaja vahel toimuma dialoog, mis põhineks vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Koos koduga luuakse tingimused lapse igakülgseks arenguks (Koolieelse lasteasutuse seadus, 2016). Lapsevanemad mängivad laste arengus ja lasteasutuse arendustegevuses oluliselt suurt rolli (Murray et al., 2015). Tänapäeval on ka lapsevanemad juba rohkem teadlikumad lapse individuaalsusest, mitmekülgetest huvidest ja võimetest. Lasteaiaõpetajal on jällegi pedagoogilisi teadmisi, oskusi ja kogemusi laste õpetamisel ning nad teavad lapse arengu seaduspärasusi. Seetõttu on nende omavahelise koostöö oluliseks põhimõtteks, kogemusi ja teadmisi üksteisega jagada (Mänd, 2003).

Tiheda koostöö eelduseks on lasteaiaõpetajate ja lastevanemate tõhus omavaheline suhtlemine (Palts & Harro-Loit, 2015), kus pakutakse abi tekkivate probleemide lahendamisel, tuge ning nõustamist õppe- ja kasvatusküsimustes (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008). Lapsevanemaid innustatakse vabalt suhtlema, tegema koostööd ühise eesmärgi nimel (Murray et al., 2015). Väga oluliseks peetakse seda, et õpetaja läheneb perele vastavalt nende tugevusest ja vajadustest lähtuvalt, sealjuures arvestades pere eesmärkide-, ootuste- ning unistustega. Ainult nii saab luua sõbralikud ja usalduslikud suhted (Barnett, 1995). Suhtlemine lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate vahel peaks tuginema avatusele, vastastikusele mõistmisele ja usaldusele. Ainult selliste tingimuste olemasolul koostöö aina kasvab (Mahmood, 2013). Koostöö olemus toob esile vajaduse rakendada tõhusaid strateegiaid lastevanematega suhtlemisel, mis aitab pere kaasamisele laste varajases hariduses (Graham-Clay, 2005; Murray et al., 2015). Kasutades peredega suhtlemisel erinevaid suhtlusstrateegiaid, on vajalik kõigepealt

välja selgitada nende eelistused erinevate teadete saamise kohta (Murray et al., 2015). Pere usalduse võitmine on tähtis mitmel moel, sest õpetajad peavad arvestama pere soovide- ja nõudmistega ning otsustama, millised meetodid sobivad sellele perele kõige paremini (Diffily, 2001). Kodu ja lasteaia vahelise teabe vahetuse eesmärk on vältida arusaamatusi ning aidata vanematel mõista, kuidas nad saavad abistada last õppimisel kodus keskkonnas. Vestlustest lapsevanemaga saab uusi teadmisi lapse kohta ning seejärel toetada lapse individuaalseid iseärasusi, planeerida ja ellu viia tema arengut soodustavaid tegevusi nii lasteaias kui ka kodus (Pirchio & Taeschner, 2013). Selleks, et muuta suhtlemist lastevanematega tõhusemaks peavad õpetajad edasi arendama ja laiendama oma suhtlemisoskusi erinevate osapooltega (Graham-Clay, 2005). Regulaarne side lastevanematega lapse õppimise ja käitumise kohta aitab hoida vanemad kursis oma lapse tegemistega, saavutustega ja probleemidega. Selline suhtlus aitab ka lasteaiaõpetajatel paremini mõista lapsi ning toetada neid erinevates arenguvaldkondades (Murray et al., 2015). Lasteaiapetajate ja lastevanemate omavaheline suhtlemine on oluline osa koostöö edust, eriti probleemide lahendamisel või otsuste tegemisel (Katz, 1997, viidatud Suur, 2014 j; Symeou, Roussounidou & Michaelides, 2012). Väga tähtis on, et lasteaiaõpetajate ja lastevanemate vaheline suhtlemine muutuks efektiivsemaks, sest just suhtlemine on kodu ja haridusasutuse tiheda sideme loomise aluseks (Lukk, 2008; Rimm-Kaufmani & Pianta, 2005). Õpetajad kasutavad oma töös erinevaid suhtlemisviise ja kanaleid, et suurendada lastevanemate kaasamist õppeprotsessi ja edendada koostööd kodu ja kooli vahel (Palts & Harro-Loit, 2015).

Selleks, et rikastada suhtlemise viise lastevanemate ja õpetajate vahel, on vajalik luua nii ühesuunalise kui ka kahesuunalise side võimalusi (Kruse, 2006; Murray et al., 2015; Palts & Harro-Loit, 2015). Ühesuunaline side tekib siis, kui lasteaiaõpetajad või lapsevanemad tahavad edasi anda last puudutavat informatsiooni. Lasteaiapetajad enamasti teavitavad vanemaid toimuvatest üritustest, rühma ja lasteaia tegevustest või lapse edust läbi erinevate allikate (näiteks sissejuhatavat kirjake õppeaasta alguses, infolehed teadetetahvil, teadete edastamine veebisaidi kaudu jne) (Graham-Clay, 2005). Kahesuunaline kommunikatsioon kujutab endast interaktiivset dialoogi õpetajate ja lapsevanema vahel, milleks on vestlused telefoni teel, kodukülastused, lastevanemate koosolekud, avatud uste päevad ja erinevad ühisüritused (Graham-Clay, 2005; Palts & Harro-Loit, 2015). Kahesuunaline side lastevanemate ja õpetajate vahel mängib olulist rolli koostöö suurendamisel ning seetõttu tunnevadki vanemad, et nad saavad jagada ja väljendada oma vajadusi ja ootusi. See annabki vanematele erinevaid

valikuvõimalusi, millal ja kuidas nad saavad osaleda oma lapse haridusteel (Barnett, 1995). Kodu ja lasteaia vaheline tihe koostöö on enamasti kahe-suunaline, mille üheks eesmärgiks on suhtlemine ja teiseks probleemide lahendamine. Sõltuvalt olukorrast jaguneb suhtlus lühikeseks, mis sisaldab ainult mõne lause, ja pikaks, mis võib kesta terve päeva (Rimm-Kaufmani & Pianta, 2005).

Suhtlemine peredega võib olla nii kirjalik, kui ka suuline. Kirjalik suhtlemine võib toimuda juhul, kui on vaja midagi olulist teatada, kas ühele lapsele või korruga kogu rühmale. Saab kasutada ka teisi kirjaliku suhtlemise viise nagu uudiskirjad, igapäevased ajakirjad, vanema informeerimine teadetetahvil jne, kuid mõned vanemad eelistavad suhtlemist hoopis elektroonilise side vormis nagu e-post, veebilehed ja digitaalsed keskkonnad (Murray et al., 2015). Suulise suhtlusviisi saavutamiseks kasutavad koolid tavaliselt peredega suhtlemiseks lastevanemate koosolekuid ja avatud uuste päevi. Leidub ka mõningaid mitteformaalseid viise, kuidas peredega kontakti luua ja lastevanematega suhelda. Selleks pakutakse peredele erinevaid võimalusi, et saada üksteisest ülevaade, näiteks juhuslikud vestlused enne päeva algust või päeva lõpus, koosolekud, koduviisiidid ning telefonikõned (Murray et al., 2015; Symeou et al., 2012).

Lastevanemate ja lasteaiaõpetajate omavaheline suhtlemine jagatakse veel põhiliseks suhtluseks ja juhuslikuks suhtluseks (Rimm-Kaufmani & Pianta, 2005). Põhilise suhtluse all mõeldakse lastevanemate koosolekuid, individuaalseid konsultatsioone, lastevanemate nõustamisi, tekkivate probleemide lahendamisi, lühivestluseid lapse lasteaeda toomisel ja äraviimisel, vestluseid telefoni teel, teadete ja info edastamisi mõlemale osapoolle, samuti on korraldatud pereüritused (Kocyigit, 2015). Juhusliku suhtluse all mõeldakse informatsiooni edastamist kõikidele lastele korruga ehk tervele rühmale (Kocyigit, 2015; Rimm-Kaufmani & Pianta, 2005). Samuti kuuluvad juhusliku suhtlemise alla ka kirjalike teadete ja info edastamine teadetetahvil (Kocyigit, 2015), avatud uuste päevad, mänguõhtud ning kodude küllastamised (Epstein, 1986; Veisson, 2005).

Positiivsed tunded lastevanemate ja lasteaiaõpetaja vahel, vastastikune usaldus ja lugupidamine aitab luua süsteemi, mis annab lastele juurde olulisi ressursse nende arengule ja heaolule (Pirchio, Volpe, Taeschner, 2013). Lastetasutuse ja kodu vaheliste kontaktide sagedust on seostatud suhtlemiskvaliteediga lastevanemate ja lasteaiaõpetajate vahel (Rimm-Kaufman & Pianta 1999). Mida tihedamad on õpetaja-lastevanemate kontaktide sagedused, seda rohkem

saab luua positiivseid suhteid ja erinevaid koostöövorme (Mahmood, 2013; Pirchio et al., 2013; Rimm-Kaufman & Pianta, 1999). Õpetaja-lapsevanema omavaheline hea suhtlemine aitab kaasa paremate ja usalduslikemate kontaktide tekkimisele (Murray et al., 2015). Vanemaid on väga erinevaid tüüpe, kuid arvestades nende erinevustega, saab veelgi rohkem tugevdada partnerlust haridusasutuste ja lastevanemate vahel (Palts & Harro-Loit, 2015). Kuna koolis suhtlemine on üks osa koolikultuurist, siis muutuvad ka vanemad aktiivsemateks ja positiivsemateks partneriteks (Palts & Harro-Loit, 2015).

Suhtlemine haridusasutuse ja kodu vahel on väga oluline laste jaoks. Kui kool ja pere töötavad üheskoos, see loob eeltingimused igasugusteks arenguks, mis on kasulik kõigile osapooltele: lastele, lastevanematele, õpetajatele ja haridusasutusele (Boss, 2011). Tänu omavahelisele sidele, õpetajad ja lapsevanemad vahetavad informatsiooni, ideid lapse arengust ja edu sammudest nii koolis, kui ka kodus (Symeou et al., 2012). Allolevas peatükis tuuakse välja erinevates riikides uuritud kooliõpetajate ja lasteaiaõpetajate suhtlemisviiside kasutamine ja eelistamine.

### 1.3.Varasemad uurimused

#### *1.3.1. Varasemad uurimused õpetajate suhtlemisviiside kasutamisest.*

Enamikes riikides lähevad lapsed kooli varem kui Eestis ning seetõttu siin on koolikontekstiga uurimuste puhul kasutatud algklassides läbiviidud uurimusi. Alljärgnevalt on välja toodud uurimused, mis sai läbi viidud nii lasteaia, kui ka koolikontekstis, seega allpool käsitletakse lasteaiaõpetajaid kui lasteaia õpetajad ning õpetajaid kui kooliõpetajad.

Paljud õpetajad kasutavad suhtlemisel lastevanematega erinevaid loomingulisi lähenemisviise (Graham-Clay, 2005). Türgi lasteaedades läbiviidud uurimusest leiti, et õpetajate ja lastevanemate seas kasutatakse enamasti suulise kommunikatsiooni stiile. Uurimusest tuli välja, et isiklikud kohtumised on parimaks viisiks luua avatud suhted lastevanematega ning võimaldab ka nendel lastevanematel, kellel on raskusi eneseväljendusega, jagada oma soove ja muresid. Lasteaiaõpetajate arvamusel võib välja tuua, et tänu isiklikule kohtumisele vanematega, tekib soe ning usalduslik näost- näkku suhtlemine. See võimaldab neil jagada oma isiklike probleeme paremini (Kocyigit, 2015). Eesti lasteaedades läbiviidud uurimuses on jõutud järelduseni, et kõige paremaks suhtlemisviisiks, lasteaiaõpetaja ja lapsevanema vahel on vahetu suhtlemine. Lapsevanemad on huvitatud, millega laps tegeleb lasteaias ja nad peavad

tähtsaks arutelusid õpetajaga lapse arengu teemal (Suur, 2014). USA - s lasteaiaõpetajate seas läbi viidud uuringust selgus, et kõige sagedasemalt oli levinud mitteametlik vestlus, õpetajate ja lastevanemate vahel, päeva alguses või lõpus. Seda tõestavad ka hiljutised läbiviidud uuringud Itaalias. Mida sagedasemad on kontaktid, seda rohkem koostööd ja positiivseid suhteid saab edendada (Mahmood, 2013). Ka Eestis läbiviidud uurimuses on leitud, et lasteaiaõpetajate suhtlemine lastevanematega toimub lasteaias lühivestluste kaudu hommikul ja õhtul, kui vanem toob või tuleb lapsele järgi (Suur, 2014). Austraalias tehtud uuringus aga leiti, et lasteaiaõpetajad kasutavad mitteformaalseid kõnelusi igapäevaselt 17,9% lastevanematega (Murray et al., 2015). Teises uurimuses aga leiti, et 95% lasteaiaõpetajatest kasutavad omavaheliseks suhtlemiseks lastevanematega põhiliselt vestlust. Lühikesed vestlused on enamalt levinud eelkoolis ja pikemad vestlused on sagedasemad lasteaias (Rimm-Kaufman & Pianta, 2005). Ameerika koolides läbi viidud uurimuses on leitud, et traditsioonilise lapsevanema ja õpetaja vahetu suhtlemine tekib tihti peale siis, kui lapsega on tekkinud teatavad probleemid (Thompson, 2008).

Jordaania lasteaedades läbiviidud uurimusest on leitud, et enamik lasteaedasiid kasutavad suhtlemiseks, lisaks oma rutiintegevustele ka lastevanemate üritusi ja koosolekuid, saadavad kirjalikke teateid kodudesse ning koostavad külastamise ajakava vanematele, et nad saaksid tulla vaatlema õppetegevusi ja esitada küsimusi ning jälgida oma laste arengut (Ihmeideh & Oliemat, 2014). Sarnased tulemused on tulnud ka Eestis tehtud uurimusest. Uurimuses on leitud, et lasteaiaõpetajad peavad oluliseks suhtlemist lastevanematega läbi rühmakoosolekute ja erinevate ürituste kaudu (Suur, 2014). Ameerikas, algklassides, tehtud uuringus leiti, et koduvisiidid aitavad õpetajatel luua tõelist sidet perekonnaga ning saada rohkem teavet perekonna kultuurist. Õpetajate endi hinnangul on koduvisiidid üheks võimaluseks jõuda hõivatud perekondadeni ning luua nendega partnerlussuhted (Barnett, 1995).

Eestis läbiviidud uurimuses on välja toodud, et nii lasteaiaõpetajad kui ka lastevanemad peavad tähtsaks ka kirjalikku suhtlemisviisi, mille abil saab saata ja edastada vajalikku informatsiooni (Suur, 2014). Ühest Kanadas läbi viidud uurimusest selgus, et paljud õpetajad kasutavad igapäevaseks suhtluseks lastevanematega raamatut, kus õpetajad edastavad lastevanematele olulist teavet. Eriti suheldakse sellisel viisil nende lastevanematega, kelle lapsed on erivajadustega ja vajavad erilist tähelepanu (Graham-Clay, 2005). Kreeka-Küprose haridussüsteemis on määratud kindlaks, et õpetajad koostavad ühe nädalase perioodi kohta tunniplaani, kus lastevanematel on võimalik külastada oma lapse õpetajat, olla informeeritud

oma lapse edust ja arutada õpetajaga asjakohaseid küsimusi (Symeou et al., 2012). USAs, korraldatud uurimuses on tehtud järeldused, et kuna õpetajatel on vanematele palju informatsiooni jagada, siis kõige mugavamaks osutus kirjalik suhtlemisviis (Diffily, 2001). Sarnased tulemused on tulnud ka algklasside uurimusest, kus leiti, et kirjalik suhtlemine on kõige tõhusam ja tulemuslikum viis, millega saab hoida pidevat kirjavahetust kooli ja kodu vahel (Graham-Clay, 2005).

Uurimuses, kus osalesid Singapuri õpetajad ning milles uuriti nende e-maili kasutamist suhtlemisel lapsevanematega, selgus, et õpetajad on aktiivsed e-maili kasutajad nii kolleegide, õpilaste kui ka vanematega. Selgus, et ligikaudu 55% õpetajatest on aktiivsed e-maili kasutajad, suhtlemiseks vanematega (Wongb et al., 2009). E-maili kasutamist õpetajate ja lapsevanemate suhtlemisel on uurinud ka teiste autorite poolt (Zieger & Tan, 2012; Ugur et al., 2008). Eelnevalt on uuritud, kas elektrooniline suhtlemine suurendab vanemate kaasamist ja kui jah, siis miks? Tulemustest selgus, et enamik õpetajatest (85%) kasutavad e-maili suhtlemiseks ja see on nende peamine vorm lastevanetega kontakti hoidmisel. Lapsevanemad tõid omalt poolt välja, et selline suhtlemisviis on tasuta, kergesti kättesaadav ning võimaldab nii vanematel kui ka õpetajatel suhelda igal ajal, sõltumata asukohast ning vastata e-mailidele ka ajanappuse korral (Zieger & Tan, 2012).

Eestis läbiviidud uurimusest on leitud, et koolides kasutatakse õpetajate ja lapsevanemate suhtlemise soodustamiseks e-kooli, mille kaudu toimub aktiivne suhtlus. Õpetajad kasutavad meelsasti internetti ja arvutit suhtlemiseks. Eelkõige aga oma suhtlemisringi avardamiseks ja elavdamiseks, õppekeskkonna rikastamiseks ning kodu ja kooli koostöö tõhustamiseks (Ugur et al., 2008). Teises, Eestis, läbiviidud uurimusest leiti samuti, et õpetajate ja lastevanemate poolt enim nimetatud suhtlemisviisid on seotud elektroonilise suhtlemisega. Uurimuse tulemusena tuli välja, et õpetajad olid märkinud enim kasutatavaks suhtlemisviisiks e-kooli, lastevanemate poolt nimetatud suhtlemisviiside esireas oli ka e-maili teel suhtlemine (Rajamets, 2014; Tamm, 2009). Sellised suhtlemisviisid, kus suheldakse virtuaalmaailmas, on mugavad, kiired ja saab kasutada sagedamaks suhtlemiseks (Rajamets, 2014).

Erinevad autorid on uurinud ka suhtlemist blogide kaudu (Kalavus, 2014; Luik, 2011; Poling, 2005). Uurimuste põhjal on tehtud järeldused, et suhtlemine läbi blogi soodustab lastevanemate ja õpetajate koostööd ning suurendab kooli ja kodu omavahelist suhtlust.

Püüdes kokku võtta elltoodut võib öelda, et varasemad uurimused annavad ülevaate kooli ja lasteaia õpetajate kasutatavamate suhtlemisviisidest lastevanematega suhtlemisel. Järgnevalt antakse ülevaade kooli ja lasteaia õpetajate eelistatumatest suhtlemisviisidest lastevanematega suhtlemisel.

### *1.3.2.Varasemad uurimused õpetajate eelistustest erinevate suhtlusviiside suhtes*

Kuna lasteaiaõpetajate eelistustest erinevate suhtlemisviiside kohta on vähe uuritud, on alljärgnevalt toodud uurimusi, mis on tehtud koolikontekstis. Türgis Palandöken ja Yakutiye Erzurumi linnaosa lasteaedades läbiviidud uurimusest selgus, et õpetajad eelistavad enamasti suhtlemisel lastevanematega verbaalset suhtlemist ning isiklikud kohtumised on parim viis luua avatud suhted vanematega (Kocyigit, 2015). USA lasteaedades läbiviidud uurimuses toodi välja, et kõige tähendusrikkam suhtlemisviis on mitteametlik igapäevane vestlus, laste toomisel ja äraviimisel. Selline viis võimaldab palju lihtsamalt koheselt probleeme lahendada ning mitte oodata õpetajapoolset telefonikõnet või koosolekut (Nitecki, 2015). Ka Eestis läbiviidud uurimustes leiti, et kõige paremaks suhtlusviisiks lasteaiaõpetajate ja lastevanemate vahel on vahetu suhtlus. Kui õpetajad tahavad edastada oma teateid lastevanematele, siis eelistavad nad eelkõige isiklike kohtumisi (Ugur et al.,2008). Tähtsamateks on peetud veel igapäevaseid näost-näkku lühivestlusi, arenguvestlusi, ühisüritusi, lastevanemate nõustamisi ning ühiseid probleemide lahendamisi (Rimm-Kaufman & Pianta, 2005; Suur, 2014; Veisson & Suur, 2005).

Türgi õpetajad eelistavad õppekoosolekuid, sest see on aja ja kulude kokkuhoid. Need on sellised kohtumised, kuhu kõik pered saavad kokku tulla ning õpetaja saab kollektiivselt ja üheaegselt teavitada korraga kõiki lastevanemaid (Kocyigit, 2015). Samuti lasteaia õpetajad eelistavad kasutada suhtlemiseks lastevanemate koosolekuid (Rimm-Kaufman & Pianta, 2005).

Tänapäeval, lapsevanema ja õpetaja vaheline side areneb edasi tänu nutitelefonidele ja teistele uudsetele kommunikatsioonitehnoloogiatele (Thompson, Mazer & Grady, 2015). Mitmest uurimustes on toodud välja, et üheks populaarsemaks suhtlemisviisiks on telefonikõne lapsevanema ja õpetaja vahel (Graham-Clay, 2005; Kocyigit, 2015; Kruse, 2006; Thompson et al., 2015). Mõlemad osapooled, nii õpetajad kui ka lapsevanemad, eelistavad sellist suhtlemisviisi, mis võimaldab kiiret teabevahetust ja on kõige tõhusam (Graham-Clay, 2005; Kocyigit, 2015). Tavaliselt helistavad õpetajad vanematele päevasel ajal või kui lapsed puhkavad, pakkudes neile võimalust arutada teemade üle, mis neid puudutavad (Kruse, 2006).

Mobiiltelefonid võivad olla kasulikud õpetajate ja lastevanemate vahelise side suurendamisel. Õpetajate arusaamad, et telefon on lihtne ja käepärane vahend, mõjutab suurel määral mobiiltehnoloogia kasutamist (Thompson et al., 2015). Ka Eestis läbiviidud uurimuses on leitud, et õpetajad valivad suhtlemisviisi vastavalt sellele, kas nad edastavad või saavad infot. Näiteks, 53% eesti õpetajatest eelistavad, et lastevanemad edastaks neile infot telefonitsi (Ugur et al., 2008).

Viimase aasta jooksul, suhtlemine arvuti vahendusel, on väidetavalt suurendanud vanemate kaasamist haridusellu (Palts & Harro-Loit, 2015; Thompson, 2008). Vanemad eelistavad aga omakorda märgatavalt e-maili kasutamist, tänu oma mugavusele ja kiirusele, mis võimaldab suhelda mitteverbaalsete märkide abil ning mille kaudu saab arutada keerukaid teemasid (Thompson et al., 2015). Ülaltoodu põhjal saab kokku võtta, et kommunikatsiooni- ja mobiiltehnoloogia kaasamine suhtlusõrgustikku on andnud palju positiivseid tulemusi vanemate ja kasvatusalatoötajate vaheliseks suhtlemiseks nooremate inimeste osas.

### *1.3.3. Õpetajate suhtumine suhtlemisse lastevanematega.*

Igapäevane ülevaate andmine lapse tegevusest, tekitab soojad ja usalduslikud suhted lasteaiaõpetaja ja lapsevanema vahel. Mida avatum on suhtlemine, seda positiivsem on üksteisesse suhtumine. Kinnitust on leidnud, et lasteaiaõpetajate positiivne suhtumine suhtlemisse lastevanematega tagab võimalike probleemide lahendamise ning lastevanematega eduka koostöö loomise (Nitechki, 2015). Samuti on leitud, et õpetajate positiivne või negatiivne suhtumine suhtlemisse lastevanematega sõltub tihti sellest, millised on õpetajate suhted lastevanematega. On kas väga aktiivseid või väga passiivseid suhtlejaid. Aktiivsed vanemad vajavad pidevat infot ning on valmis kasutama erinevaid suhtlusviise nagu telefon, e-mail jne. Nad tahavad olla alati informeeritud ja olla kaasatud otsuste tegemisse, osaleda üritustel jne. Passiivsed vanemad on pigem negatiivselt häälestatud ja nendega suhtlemine on pigem probleemidele suunatud (Palts & Harro-Loit, 2015). Väga olulisel kohal lapsevanematega koostöö saavutamiseks on õpetajate suhtlemisoskus. Õpetaja peab oskama valida õige koha ja suhtlemisviisi. On leitud, et puudulik suhtlemisoskus võib õpetaja pädevuse kahtluse alla seada (Symeou et al., 2012).

Lasteaiaõpetajate positiivne suhtumine suhtlemisse lastevanematega ja käitumine mängivad olulist rolli aktiivsete lastevanemate kaasamisel koostööks koolieelsetes lasteasutuses.

Negatiivne suhtumine suhtlemisse võib tulla ajapuudusest, õpetaja vastumeelsusest, negatiivselt häälestatud vanemate suhtumisest ning suhtlemisoskuste puudumisest (Kocyigi, 2015). Kui õpetajad hoiavad positiivset suhtumist perede kaasamisel, siis sellega nad saavad mitte ainult suurendada lastevanematega koostööd koolieelses lasteasutuses, vaid ka kaasata neid arengukava projektidesse (Ihmeideh & Oliemat, 2015). Saudi Araabia lasteaedades läbi viidud uuringu tulemused näitasid, et e-posti peeti kõige tõhusamaks suhtlemisvahendiks kodu ja lasteasutuse vahel. Lasteaiaõpetajate osakaal oli 77% ja lastevanemate osakaal 78%, mis kinnitasid positiivset suhtumist e-posti kasutamisse (Dubis & Bernadowski, 2015). Eeltoodu põhjal peab märkima, et mida avatum on lapsevanem, seda parem on informatsiooni edastamine kasvatusala spetsialistil ja samuti ka suhtumine suhtlemisse sujub paremini.

#### 1.4. Uurimuse eesmärk, hüpoteesid ja uurimusküsimused

Varasematest uurimustest selgus, et õpetajad kasutavad erinevaid suhtlemisviise lastevanematega suhtlemisel (Diffily, 2001; Graham-Clay, 2005; Kocyigit, 2015; Kruse, 2006; Suur, 2014; Tamm, 2009; Thompson et al., 2015; Ugur et al., 2008). Eeltoodud uurimustest võib teha järelduse, et kõige rohkem eelistavad lasteaiaõpetajad kasutada lastevanematega suhtlemisel vahetut suhtlemist (Kocyigit, 2015; Suur, 2014; Ugur et al., 2008). Samas tuleb tõdeda, et enamik eelnevatest vaadeldud uurimustest ei olnud läbiviidud Eestis. Eelnevale teoreetilisele ülevaatele toetudes seatakse käesoleva uurimuse eesmärgiks selgitada välja, milline on lasteaiaõpetajate suhtumine ja eelistused erinevate suhtlemisviiside suhtes ning millised on enim kasutatavad suhtlemisviisid lastevanematega suhtluses nende enda hinnangu põhjal. Uurimuse eesmärgi saavutamiseks, tuginedes läbitöötatud kirjandusele, on püstitatud kolm hüpoteesi.

Kuna Kocyigit (2015) ja Suur (2014) uurimistulemustest ilmnes, et õpetajad eelistavad lastevanematega suhtluses kõige enam vahetut suhtlust, seetõttu püstitati esimesena kaks hüpoteesi:

1. Lasteaiaõpetajate hinnangul on teiste suhtlemisviisidega võrreldes enim kasutatav viis, vahetu suhtlemine lapsevanemaga.
2. Lasteaiaõpetajate hinnangute põhjal on nende eelistatuim suhtlemisviis lapsevanematega suhtlemisel vahetu suhtlemine.

Kuna nii välismaa (Kocyigit, 2015; Mahmood, 2013; Nitecki, 2015), kui ka Eesti (Suur, 2014; Ugur et al., 2008) uurimustes on leitud, et võrreldes teiste suhtlemisviisidega on kõige paremaks suhtlemisviisiks peetud lühikesi vestlusi ning kõnelusi lapse toomisel ja koju viimisel, siis püstitati kolmandaks hüpoteesiks:

3. Lasteaiaõpetajate hinnangud vahetu suhtlemise osas on positiivsemad võrreldes teiste suhtlemisviisidega.

Kuna Chuang & Ho (2011) uurimuses on leitud, et nooremate lasteaiaõpetajate teadmised IKT vahendite kasutamisel on kõrgemad, kui vanematel õpetajatel ning teises uurimuses (Reiska, 2008) on leitud, et nooremad õpetajad suhtuvad e-kooli kaudu suhtlemisse positiivsemalt kui vanemad õpetajad, siis esitati ka uurimusküsimused:

1. Millised on lasteaiaõpetajate hinnangu põhjal suhtlemisviiside kasutamise, eelistamise ja suhtumise seosed vanusega?
2. Millised on lasteaiaõpetajate hinnangu põhjal suhtlemisviiside kasutamise, eelistamise ja suhtumise seosed infotehnoloogilise pädevusele ning kindlustunnetele antud hinnangutega?

## **2.Uurimus**

### 2.1. Metoodika

Kuna käesoleva töö autori andmetel Eestis suhtlemisviiside kasutamist lasteaiaõpetajate seas varasemalt uuritud pole ning ülevaatlikud andmed sellel teemal puuduvad, seetõttu on otsustatud uurimustöö eesmärgi saavutamiseks viia läbi kvantitatiivne-kaardistav uurimus. Kaardistava uurimusmeetodi soovitakse kasutada siis, kui on vajalik koguda palju üldistavaid andmeid (Cohen, Manion & Morrison, 2007). Kuna andmeid kogutakse standardiseeritud viisil, siis on valitud uurimusstrateegiaks ülevaateuurimus (*survey*), kus enamusel juhtudel kasutatakse küsitlusi, mille abil on võimalik küllalt hästi välja selgitada erinevaid arvamusi, hoiakuid ja hinnanguid (Hirsjärvi & Huttunen, 2005; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2005).

### 2.1.1. Valim

Käesoleva kvantitatiivse uurimuse valim on ühe Lõuna-Eesti linna lasteaedade õpetajad. Õpetajate valiku puhul on kasutatud kõikset valimit. Õpetajaid oli valimis 78. Lasteaedade juhtidega võeti isiklikult ühendust ning paluti luba uurimuse läbiviimiseks.

Jagati 78 ankeeti ning kokku tagastati 74 ankeeti (95%), kellest kõik uurimuses osalenud õpetajad olid naised (100%).

Vastajate demograafiline iseloomustus on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Vastajate demograafiline iseloomustus (N=74)

	<i>Aritmeetiline keskmine</i>	<i>Standardhälve</i>
Vanus (N=73)	46,7	9,8
Tööstaaž (N=71)	18,7	12,9

  

<i>Haridus (N=73)</i>	<i>Sagedus</i>	<i>%</i>
Keskharidus	1	1
Keskeriharidus	30	41
Kõrgharidus	42	57

  

<i>Rühm (N=70)</i>	<i>Sagedus</i>	<i>%</i>
Liitühm	16	22
Aiarühm	49	66
Sobitusühm	5	7

  

<i>Õppekeel (N=74)</i>	<i>Sagedus</i>	<i>%</i>
Eesti	63	85
Vene	5	7
Eesti-vene	6	8

### 2.1.2. Mõõtevahend

Andmekogumismeetodina kasutati ankeeti, mis töötati välja antud uurimuse tarbeks ning koostöös käesoleva töö juhendajaga. Lasteaiaõpetajate eelistus suhtlemisviiside kasutamisel lastevanematega suhtlemisel teadasaamiseks ning instrumendi koostamiseks on kasutatud juba sarnasel teemal läbiviidud uurimuse ankeeti (Ugur et al., 2008). Ühtegi konkreetset küsimust varasemast uuringust ei ole kasutatud, vaid koostati varasematest uurimistest lähtudes. Ankeet koosneb neljast plokist: esimese plokiga mõõdetakse õpetajate eelistusi suhtlemisviiside osas

lastevanematega suhtlemisel. Kuna suhtlemisviisi valik sõltub ka eesmärgist (Ugur et al., 2008), siis iga suhtlemisviisi korral anti x tegevust, mille puhul oli vaja vastajal märkida, millist suhtlusviisi ta kasutab konkreetse tegevuse juures. Esimese ploki osade reliaablused olid järgmised:

- vahetu suhtlemine (Cronbach'i Alfa 0,44),
- email (Cronbach'i Alfa 0,77),
- teadete tahvel (Cronbach'i Alfa 0,40),
- paber kiri (Cronbach'i Alfa 0,44),
- lastevanemate list (Cronbach'i Alfa 0,74),
- Facebook (Cronbach'i Alfa 0,61).

Teises plokis peavad õpetajad hindama, milliseid viise nad kasutavad lastevanematega suhtlemisel ja kui sageli. Kuna suhtlemisviisi valik sõltub ka eesmärgist (Ugur et al., 2008), siis iga suhtlemisviisi korral anti x tegevust, mille puhul oli vaja vastajal märkida, kui sageli ta konkreetset eesmärki kasutab antud suhtlusviisi lapsevanematega suhtlemisel. Küsimustele vastamisel kasutati Likert'i skaalat. Skaala oli 0 kuni 5, kus 0 tähendas mitte kunagi ja 5 kord päevas. Selle osade reliaablused olid järgmised:

- vahetu suhtlemine (Cronbach'i Alfa 0,72),
- telefonikõne (Cronbach'i Alfa 0,79),
- email (Cronbach'i Alfa 0,85),
- teadete tahvel (Cronbach'i Alfa 0,60),
- paber kiri (Cronbach'i Alfa 0,84),
- lastevanemate list (Cronbach'i Alfa 0,87),
- blogi (Cronbach'i Alfa 0,99),
- Facebook (Cronbach'i Alfa 0,82),
- mobiilisõnum (Cronbach'i Alfa 0,84).

Kolmanda plokiga mõõdetakse lasteaiasõpetajate suhtumine erinevate suhtlemisviiside osas. Õpetajatel paluti hinnata enda suhtumist erinevate suhtlemisviiside suhtes. Küsimustele vastamisel kasutati Likert'i skaalat 1 kuni 5, kus 1 tähendas pole üldse nõus ja 5 olen täiesti nõus. Selle osade reliaablused olid järgmised:

- vahetu suhtlemine (Cronbach'i Alfa 0,86),
- kirjalik (Cronbach'i Alfa 0,92),

- telefonikõne (Cronbach'i Alfa 0,94),
- elektrooniline (Cronbach'i Alfa 0,95).

Neljanda ploki moodustasid taustaandmete küsimused.

Ankeedi valiidsuse parendamiseks viis töö autor detsembris 2015 enne uurimuse läbiviimist ühes lasteaias läbi pilootuuringu, millest võttis osa 7 lasteaiadõpetajat. Pilootuuringu eesmärk oli välja selgitada ankeetide arusaadavus ning õpetajatel oli võimalus teha ettepanekuid ja soovitusi ankeetide täiendamise osas. Kuna olulisi muudatusi ankeedis ei tehtud, siis kasutati ka selle pilootuuringu andmeid käesolevas uuringus.

### *2.1.3. Protseduur*

Uurimus viidi läbi jaanuaris 2016 aastal. Töö autorile andsid eelneva vestluse põhjal uurimuse läbiviimiseks loa kõik väljavalitud haridusasutuste juhid. Töö autor viis kõikidesse lasteaedadesse paberkandjal ankeedid ise kohale. Ankeedis ei küsitud vastajate nime, seega oli tagatud vastajate anonüümsus. Eetilise aspektist lähtudes oli tagatud vastajate anonüümsus sh vabatahtlikkus, informeeritus ja arusaamine uurimuse olemusest. Ankeedi sissejuhatuses selgitati, kellele ankeet on suunatud ja viidati tulemuste kasutamisele vaid üldistatud kujul (Hirsjärvi et al., 2005).

Kvantitatiivse uurimuse käigus kogutud andmete töötlemiseks kasutati statistilist andmetöötlusprogrammi SPSS 20,0 ning tabelitöötlus programmi Microsoft Excel 2010. Lasteaiadõpetajate suhtlemisviiside kasutamisel lastevanematega suhtlemiseks erinevate eesmärkide kirjeldamiseks moodustati vastavalt koondtunnused, aritmeetilised keskmised I plokis ja mediaanid II ja III plokis.

Andmete analüüsimiseks kasutati kirjeldavat statistikat ja võrdlusteste. Andmete esitamiseks kasutatud tabelid ja joonised koostati programmiga Microsoft Excel 2010. Andmete kirjeldamiseks leiti miinimum ja maksimum, aritmeetilisi keskmisi, standardhälvet, sagedust ning protsente. Valimi hinnangute keskväärtuste erinevuste usalduse hindamiseks ning tulemuste interpreteerimiseks kasutati Wilcoxon'i märgitesti (*Wilcoxon Signed Ranks Test*). Tunnuste vaheliste seoste kontrollimiseks kasutati Spearman'i astakorrelatsioon.

## 2.2. Tulemused

### *2.2.1. Lasteaiadõpetajate hinnangud suhtlusviiside kasutamisele.*

Kirjeldamiseks lasteaiaõpetajate suhtlemisviiside kasutamist lastevanematega suhtlemiseks erinevatel eesmärkidel (jooksva info vahetamisel, lapse arengust informeerimisel, õppetegevuste jagamisel, nõu küsimisel, probleemide lahendamisel ning kokkulepetele jõudmisel) moodustati koondtunnused, mis näitasid, mitmel protsendil konkreetselt suhtlemiseesmärgist kasutatakse antud suhtlemisviisi (tabel 2).

Tabel 2. *Lasteaiaõpetajate suhtlemisviiside kasutamise hinnangute kirjeldav statistika*

	<i>Miimum (%)</i>	<i>Maksimum (%)</i>	<i>Aritmeetiline Keskmine (%)</i>	<i>Standardhälve(%)</i>
Vahetu suhtlus	33	100	86,3	13,0
Teadete tahvel	0	67	31,8	15,9
Telefon	0	83	22,3	20,7
Email	0	83	13,3	21,5
Paber kiri	0	50	5,9	11,5
List	0	67	5,0	13,7
Facebook	0	33	2,9	8,4
Sõnum	0	33	2,7	6,8
Blogi	0	17	0,2	1,9

Vahetut suhtlemist kasutati lasteaiaõpetajate hinnangul kõige enam suhtlemiseks erinevatel eesmärkidel (erinevus teisel kohalolevast teadete tahvli vahendusel suhtlemisest  $Z=-7,442$ ;  $p<0,01$ ). Võrreldi ka teadete tahvel ja telefoni vestlused lastevanematega, nende vahel ilmnis samuti statistiliselt oluline erinevus (Wilcoxon'i märgitestiga  $Z=-3,299$ ,  $p<0,01$ ), seega teisel kohal lasteaiaõpetajate hinnangul kasutatavate suhtlemisviiside hulgas lastevanematega suhtlemiseks oli teadete vahetamine teadete tahvli abil ja kolmandale kohale hinnangute põhjal jäid telefonivestlused lastevanematega. Lasteaiaõpetajate hinnangul kõige vähem kasutatav suhtlemisviis oli suhtlemine blogi kaudu (võrdluses tagantpoolt teisel kohal olevast sõnumite vahendusel suhtlemisest Wilcoxon'i märgitestiga  $Z=-2,840$ ,  $p<0,01$ ).

Selleks, et teada saada, kas suhtlemisviiside valikul ja vanuse vahel on seosed arvutati Spearman' i astakorrelatsiooniga. Selgus, et lasteaiaõpetajate emaili kasutamise ja vanuse vahel on statistiliselt oluline nõrk negatiivne seos ( $r = -0,26$ ;  $p < 0,01$ ). Leidus ka oluline nõrk

negatiivne seos listi kasutamisel ja vanuse vahel ( $r = -0,28$ ;  $p < 0,01$ ). Teiste suhtlemisviiside osas seost vanusega ei leitud (kõikidel kordadel  $p > 0,05$ ). Uuriti, kas on oluline erinevus suhtlemisviiside valikul ja lasteaiaõpetaja infotehnoloogiaalasele pädevusele antud hinnangu ja kindlustunnetele antud hinnangu vahel. Leiti, et ainult lasteaiaõpetajate listi kasutamisel ja infotehnoloogiaalase pädevusele antud hinnangu ja kindlustunnetele antud hinnangu vahel on oluline positiivne seos (Spearman' i astakorrelatsioon  $r = 0,36$ ;  $p < 0,01$ ;  $r = 0,46$ ;  $p < 0,01$ ). Teiste suhtlemisviiside puhul seost pädevusele antud hinnangu ja kindlustunnetele antud hinnangu vahel ei leitud (kõikidel kordadel  $p > 0,05$ ).

### 2.2.2. Lasteaiaõpetajate hinnangud suhtlemisviiside eelistamisele.

Kirjeldamaks suhtlemisviiside kasutamise sagedust lasteaiaõpetajate hinnangute põhjal erinevatel eesmärkidel (jooksva info vahetamisel, lapse arengust informeerimisel, õppetegevuste jagamisel, nõu küsimisel, probleemide lahendamisel ning kokkulepetele jõudmisel) moodustati koondtunnused kui mediaanid iga suhtlemisviisi kohta eraldi. Tabelis 3 esitatud lasteaiaõpetajate eelistused, kus peaaegu mitte kunagi alla loeti mediaanid vahemikus 0 kuni 0,5; kord kuus või harvem alla loeti mediaanid vahemikus 1 kuni 2; “umbes kord nädalas” alla loeti mediaanid vahemikus 2,5 kuni 3,5 ja mitu korda nädalas alla loeti mediaanid vahemikus 4 kuni 5.

Tabel 3. Lasteaiaõpetajate suhtlemisviiside eelistused

	<i>Peaaegu mitte kunagi</i>	<i>Kord kuus või harvem</i>	<i>umbes kord nädalas</i>	<i>Mitu korda nädalas</i>
Vahetu suhtlus	0 (0%)	14 (19%)	48 (65%)	12 (16%)
Teadete tahvel	23 (31%)	38 (51%)	13 (18%)	0 (0%)
Telefon	21 (28%)	43 (58%)	8 (11%)	1 (1%)
Paberkiri	49 (66%)	16 (22%)	6 (8%)	1 (1%)
Email	59 (80%)	10 (13%)	4 (5%)	1 (1%)
List	59 (80%)	10 (13%)	3 (4%)	1 (1%)
Sõnum	67 (91%)	6 (8%)	0 (0%)	1 (1%)
Facebook	67 (91%)	5 (7%)	0 (0%)	1 (1%)
Blogi	72 (97%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (1%)

Kõige eelistatuim suhtlemisviis lastevanematega suhtlemiseks erinevatel eesmärkidel lasteaiaõpetajate hinnangul on vahetu suhtlemine (erinevus teisel kohalolevast teadete tahvli vahendusel suhtlemisest Wilcoxon'i märgitestiga  $Z=-7,078$ ;  $p<0,01$ ). Leiti ka erinevuse olulisus teadetetahvli ja telefonivestluste vahel lastevanematega, nende vahel ilmnes statistiliselt oluline erinevus (Wilcoxon'i märgitestiga  $Z=-3,501$ ,  $p<0,01$ ), seega teisel kohal lasteaiaõpetajate hinnangul kasutatavate suhtlusviiside hulgas lastevanematega oli teadete vahetamine teadetetahvli abil ja kolmandale kohale hinnangute põhjal jäi telefonivestlused lastevanematega. Selleks, et teada saada millist suhtlemisviisi lasteaiaõpetajad kõige vähem eelistavad kasutada suhtlemiseks lastevanematega, võrreldi viimasel ja eelviimasel kohaloleval Facebooki ja blogi. Kõige vähem eelistatuim suhtlemisviis lasteaiaõpetajate hinnangul oli blogi (Wilcoxon'i märgitestiga, erinevus Facebook'i eelistamisest  $Z=-1,807$ ,  $p<0,01$ ).

Selleks, et teada saada, kas suhtlemisviisi valiku eelistamisel ja vanusel on seos, infotehnoloogilise pädevusele antud hinnangul ning kindlustunnetele antud hinnangu vahelised seosed, arvutati Spearman' i astakkorrelatsioon. Selgus, et ainult lasteaiaõpetajate pädevusele antud hinnangu ja Facebooki kasutamise vahel on statistiliselt oluline positiivne seos ( $r = 0,23$ ;  $p < 0,05$ ). Teiste suhtlemisviiside osas seost vanusega, pädevusele antud hinnangu ning kindlustunnetele antud hinnangu vahel ei leitud (kõikidel kordadel  $p > 0,05$ ).

### *2.2.3. Lasteaiaõpetajate suhtumise hinnangud erinevatele suhtlusviisidele.*

Uurimuses osalenud lasteaiaõpetajate suhtumise, erinevate suhtlemisviiside kohta, kirjeldamiseks moodustati koondtunnused kui mediaanid vastavalt erinevate üksikvaidete alusel. Tabelis 4 esitatud lasteaiaõpetajate suhtumiste sagedused erinevate suhtlemisviiside kohta, kus negatiivse suhtumise alla on loetud mediaanid, mis jäid vahemikku 0 kuni 2; neutraalse suhtumise alla on loetud mediaanid, mis jäid vahemikku 2,5 kuni 3,5 ning positiivse suhtumise alla on loetud mediaanid, mis jäid vahemikku 4 kuni 5.

Tabel 4. *Lasteaiaõpetajate suhtlemisviiside suhtumise hinnangud*

	<i>Negatiivne suhtumine</i>	<i>Neutraalne suhtumine</i>	<i>Positiivne suhtumine</i>
Vahetu suhtlus	0 (0%)	0 (0%)	74 (100%)
Kirjalik	17 (23%)	13 (17%)	41 (55%)
Telefon	21 (28%)	12 (16%)	40 (54%)
Elektrooniline	30 (41%)	18 (24%)	24 (32%)

Võrreldes teiste suhtlemisviisidega lasteaiaõpetajate seas, on kõige rohkem positiivseid hinnanguid vahetu suhtlemise osas (erinevus teisel kohalolevast teate vahetamine kirjaliku vahendusel Wilcoxon'i märgitestiga  $Z=-6,018$ ;  $p<0,01$ ). Võrreldi ka kirjalikult teadete vahetamist ja telefonivestlusi lastevanematega, nende vahel ilmnes statistiliselt oluline erinevus (Wilcoxon'i märgitestiga  $Z=-1,136$ ,  $p<0,01$ ). Seega oli lastevanematega kasutatavate suhtlemisviiside hulgas teisel kohal teadete vahetamine kirjalikul viisil ja kolmandale kohale jäid telefonivestlused lastevanematega. Samuti leiti ka oluline erinevus telefonivestluste ja elektrooniliste suhtlemisviiside vahel. Nende vahel ilmnes statistiliselt oluline erinevus (Wilcoxon'i märgitestiga  $Z=-4,406$ ,  $p<0,01$ ), seega lasteaiaõpetajad hindavad elektroonilist suhtlemisviisi kõige madalamalt.

Selgitamaks välja, kas lasteaiaõpetajate suhtumisel erinevate suhtlemisviiside valikul on seotud vanuse, infotehnoloogilisele pädevusele antud hinnangu ning kindlustunnete antud hinnangu vahel, arvutati Spearman' i astakkorrelatsioon. Selgus, et lasteaiaõpetajate vanuse, kirjaliku suhtlemisviisi, telefoni ja elektroonilise suhtlemisviiside vahel on statistiliselt oluline nõrk negatiivne seos ( $r = -0,24$ ,  $p < 0,05$ ;  $r = -0,25$ ,  $p < 0,05$ ;  $r = -0,29$ ;  $p < 0,05$ ). Teiste suhtlemisviiside osas seost vanusega ei leitud (kõikidel kordadel  $p > 0,05$ ). Samuti sai kinnitust, et pädevusele antud hinnangu ja vahetu suhtlemise vahel on statistiliselt oluline positiivne seos ( $r = 0,35$ ,  $p < 0,01$ ). Teiste suhtlemisviiside osas seost pädevusele antud hinnangu vahel ei leitud (kõikidel kordadel  $p > 0,05$ ).

### 2.3. Arutelu

Käesolevas uurimuses püstitati kolm hüpoteesi. Esimeseks püstitatud hüpoteesiks oli „Lasteaiaõpetajate hinnangul on teiste suhtlemisviisidega võrreldes enim kasutatav viis,

vahetu suhtlemine lapsevanemaga. “. Hüpetees leidis kinnitust, sest lasteaiaõpetajate hinnangud vahetu suhtlemise osas olid kõrgemad võrreldes teiste suhtlemisviisidega. Saadud tulemused on kooskõlas varasemate uurimustega (Kocyigit, 2015; Murray et al., 2015; Rimm-Kaufman & Pianta, 2005; Suur, 2014), kus on leitud, et õpetajate ja lastevanemate seas kasutatakse enamasti suulise kommunikatsiooni stiile (Kocyigit, 2015). Enamus lasteaiaõpetajatest kasutavad omavaheliseks suhtlemiseks lastevanematega põhiliselt vestlust (Rimm-Kaufman & Pianta, 2005), igapäevaseid mitteformaalseid kõnelusi (Murray et al., 2015), lühivestluseid hommikul ja õhtul (Suur, 2014). Veidi madalamalt hindasid lasteaiaõpetajad suhtlemist teadetatavli abil. Lasteaiaõpetajate hinnangute põhjal oli kolmandaks enim kasutatavaks suhtlemisviisiks telefoni kasutamine. Samuti (Graham-Clay, 2005; Kocyigit, 2015; Thompson et al., 2015) on leitud, et õpetajate üheks populaarseimaks suhtlemisviisiks olid telefonivestlused lastevanematega. Kõige madalamaks hindasid lasteaiaõpetajad suhtlemist blogi kaudu. Eelnevale toetudes saab tõdeda järgmist, et kõige kasutatavaim suhtlemisviis lastevanematega suhtlemisel on vahetu suhtlemine.

Tulemuste põhjal selgus, et e-maili ja listide vaheline suhtlus seoses vanusega on paiguti erinev, siit saab järeldada, et nooremad lasteaiaõpetajad kasutavad rohkem elektroonilisi suhtlemisviise, nagu e-mail ja list suhtlemiseks lastevanematega. Samuti leiti positiivne seos listi kasutamisel ja lasteaiaõpetajate infotehnoloogia alase pädevusele antud hinnangu ja kindlustunnetele antud hinnangute vahel. Põhjus võib tuleneda asjaolust, et kellel on infotehnoloogia alased teadmised ja kindlustunne arvuti kasutamisel kõrgem, need õpetajad tunnevad ennast mugavamalt infotehnoloogia vahendite kasutamisel suhtlemiseks lastevanematega ning kasutavad vahendeid sagedamini, võrreldes teiste õpetajatega.

Teiseks hüpeteesiks püstitati „, Lasteaiaõpetajate hinnangute põhjal on nende eelistatim suhtlemisviis lapsevanematega suhtlemisel vahetu suhtlemine“. Teine hüpetees leidis samuti kinnitust. Ka varasematest uurimustest selgus, et õpetajad eelistavad enamasti suhtlemisel lastevanematega verbaalset suhtlemist (Kocyigit, 2015), näost-näku vestlused, lühivestlused ning lastevanemate koosolekud (Rimm-Kaufman & Pianta, 2005), igapäevased vestlused laste toomisel ja äraviimisel (Nitecki, 2015), mis on kooskõlas käesoleva töö tulemustega.

Lasteaiaõpetajate hinnangute põhjal teisele kohale oli jäänud suhtlemine lastevanematega teadetatavli abil. Kolmandaks eelistatumaiks suhtlemisviisiks õpetajate hinnangul oli telefonivestlused lastevanematega. Antud tulemused on kooskõlas uurimustulemustega, kus leiti, et lasteaiaõpetajad eelistavad lastevanematele info edastamist telefonitsi (Kocyigit, 2015;

Thompson et al., 2015), kuna see võimaldab kiiret teabevahetust ja on kõige tõhusam suhtlusvahend (Graham-Clay, 2005). Käesoleva töö tulemuste põhjal on leitud, et lasteaiaõpetajate hinnangud suhtlemisviiside kasutamise ja eelistamise osas on sarnased. Need tulemused on kooskõlas varasemate leitud uurimustulemustega, milles kõige kasutatavam suhtlemisviis lastevanematega on vahetu suhtlemine (Kocyigit, 2015; Rimm-Kaufman & Pianta, 2005; Suur, 2014) ning kõige eelistatuim suhtlemisviis on ka vahetu suhtlemine (Kocyigit, 2015; Nitecki, 2015; Rimm-Kaufman & Pianta, 2005).

Tulemuste põhjal leiti, et lasteaiaõpetajate pädevusele antud hinnangu ja Facebooki kasutamise vahel on seos. Selline tulemus võib tuleneda asjaolust, et neil, kellel infotehnoloogia alased teadmised arvuti kasutamisel kõrgemad, need õpetajad suhtlevad vanematega rohkem arvuti vahendusel.

Magistritöö kolmandaks hüpoteesiks püstitati „Lasteaiaõpetajate hinnangud vahetu suhtlemise osas on positiivsemad võrreldes teiste suhtlemisviisidega“. Kolmas hüpotees leidis samuti kinnitust. Lasteaiaõpetajate hinnangud vahetu suhtlemise osas olid kõrgemad, kui hinnangud teiste suhtlemisviiside kasutamise osas. Sarnaselt varasemale uurimusele (Kocyigit, 2015; Mahmood, 2013; Nitecki, 2015) hindasid lasteaiaõpetajad, võrreldes teiste suhtlemisviisidega, rohkem vahetut suhtlemist, sest isiklikud kohtumised on parim viis luua avatud suhted vanematega, nii lapse lasteaeda toomisel ja õhtul äraviimisel, kui ka probleemide tekkimisel. Seega antud uurimuse tulemus oli eelnevate uurimuste (Kocyigit, 2015; Mahmood, 2013; Nitecki, 2015) tulemustega kooskõlas. Teisel kohal, lasteaiaõpetajate hinnangul, oli kirjaliku suhtlemisviisi kasutamine suhtlemisel lastevanematega. Telefonivestlused, õpetajate hinnangute põhjal, olid jäetud kolmandale kohale. Kõige madalamaks hindasid lasteaiaõpetajad elektroonilist suhtlemisviisi.

Samuti leiti seosed vanuse ja kirjaliku suhtluse vahel, vanuse ja telefonivestluse vahel ning vanuse ja elektroonilise suhtluse vahel. Seega saab järeldada, et nooremate lasteaiaõpetajate suhtlemisviiside valik on mitmekesisem, nad kasutavad erinevaid vahendeid suhtlemiseks lastevanematega ja nende suhtumine erinevate suhtlemisviiside kasutamisele on positiivsem. Antud uurimuse tulemused on kooskõlas (Chuang & Ho, 2011; Reiska, 2008) leituga, et nooremad õpetajad suhtuvad e-kooli kaudu suhtlemisse positiivsemalt kui vanemad õpetajad ning nooremate lasteaiaõpetajate teadmised IKT vahendite kasutamisel suhtlemiseks on kõrgemad.

### 2.3.1. Rakendatavus

Käesoleva uurimistöö tulemuste põhjal võib anda lasteaiaõpetajatele mõned soovitusel. Vaatamata sellele, et lasteaiaõpetajad hindasid arvuti ning interneti kasutamise võimalusi ja infotehnoloogia alast pädevust küllaltki kõrgelt, kasutavad lasteaiaõpetajad siiski enda hinnangul selliseid viise nagu email, lastevanemate list ja teised elektroonilised suhtlemisviisid suhtlemiseks märkimisväärselt vähe. Seetõttu soovitab töö autor tuua rohkem infotehnoloogia integreerimist lastevanematega suhtlemiskultuuri. Motiveerida ja julgustada lasteaiaõpetajaid kasutama kaasaegset infotehnoloogiat. Samas võib soovitada korraldada infotehnoloogia alaseid koolitusi, kus õpetajad saaksid värskendada oma teadmisi ja oskusi infotehnoloogias. Kuna käesolev uurimustöö keskendus ainult ühele linnale, võiks soovitada edaspidiselt uurida ka teistes Eesti linnades kasutatavaid suhtlemisviise lastevanematega suhtlemisel.

### 2.3.2. Piirangud

Esimeseks piiranguks võib arvestada seda, et kõik käesoleva uurimuse uuritavad olid pärit ühest linnast. Kuna uurimustöö on läbi viidud ainult ühe väikse linna lasteaedades ning Eestis on erineva suurusega ja eripäraga linnasid, siis ei saa uurimuse tulemusi üldistada kogu Eestile. Uurimustöö teiseks piiranguks on kindlasti väike valim, mis ei võimalda suuremate üldistuste tegemiseks. Kolmandaks võib arvestada seda, et mõned varasemad uurimused on tehtud 2005 aastal ning infotehnoloogia areng on selle aja jooksul palju muutunud.

Mõõtevahendi piiranguna võib välja tuua ka esimese bloki õpetajate eelistuste osas madalama reliaabluse: vahetu suhtlus, teadete tahvel, paberikiri, telefonikõne ja mobiilsõnum, mis võiks tuleneda küsimuste vähesusest selles blokis. Samuti võib arvestada piiranguga seda, et saadud tulemused olid lasteaiaõpetajate endi hinnangud, mis ei pruugi kajastada tegelikkust.

## Kokkuvõte

Käesolevas uurimustöös uuriti lasteaiaõpetajate suhtlemisviiside kasutamist lastevanematega suhtlemisel. Magistritöö eesmärgiks oli selgitada välja, millised on lasteaiaõpetajate eelistused erinevate suhtlemisviiside suhtes suheldes lastevanematega ning millised on kasutatavad suhtlemisviisid lastevanematega suhtluses nende endi hinnangute põhjal. Eesmärgi täitmiseks töötati läbi teemakohast kirjandust, selgitatud uurimusega seotud põhimõisteid, toodi välja ülevaade valdkonna varasematest uurimustest ning viidi läbi kvantitatiivne kaardistav uurimus lasteaiaõpetajate seas. Mõõtevahendina kasutati töö autori poolt sellel eesmärgil koostatud ankeeti. Uurimuses osales 74 lasteaia õpetajat ühe Lõuna - Eesti linna neljast lasteaiast ning saadud andmeid töödeldi programmi SPSS Statistics abil.

Käesolevas magistritöös "Lasteaiaõpetajate hinnangud suhtlemisviiside kasutamisele lastevanematega suhtlemisel" on püstitatud kolm hüpoteesi ja kaks uurimusküsimust. Statistiline analüüs on kinnitanud kõiki kolme hüpoteesi. Uurimustulemustest selgus, et võrreldes teiste suhtlemisviisidega on enim kasutatav suhtlemisviis lastevanematega suhtlemisel lasteaiaõpetajate endi hinnangute põhjal vahetu suhtlemine. Võrreldes lasteaiaõpetajate eelistusi erinevate suhtlemisviiside valikul, selgus, et kõige eelistatuim suhtlemisviis lastevanematega suhtlemisel lasteaiaõpetajate endi hinnangutel on ka vahetu suhtlemine. Samuti selgus, et lasteaiaõpetajate hinnangud vahetu suhtlemise osas on positiivsemad, kui teiste suhtlemisviiside suhtes. Uurimuses on leitud, et lasteaiaõpetajate hinnangutel on teisel kohal suhtlemine lastevanematega teadetetahvli abil ja kolmandal kohal telefonivestlused.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et käesolev magistritöö annab ülevaate lasteaiaõpetajate suhtlemisviiside kasutamisest lastevanematega suhtlemisel. Kuna varasemalt on vähe käesoleva uurimuse autorile teadaolevat Eestis lasteaiaõpetajate seas suhtlemisviiside kasutamist lastevanematega suhtlemises seotult uuritud, siis on antud uurimuse tulemused aluseks edaspidi uurimusteks selles valdkonnas.

Võtmesõnad: lasteaiaõpetaja, suhtlemine, suhtlemisviisid, suhtumine.

## Summary

Kindergarten teachers' ratings about the use of communication methods when communicating with parents

The aim of the present research was to study different methods of communication between kindergarten teachers and parents; to find out what communication ways are preferred by kindergarten teachers; what the attitude towards different communication methods is and what ways of communication are actually used in communication between teachers and parents. To reach the purpose of the present research different literature was perused; basic definitions were explained; an overview about previous research was brought out and a quantitative mapping study was carried out among kindergarten teachers. The empirical research is based on the analysis of the survey that was conducted among 71 kindergarten teachers in one of the South Estonian cities in four different kindergartens. The questionnaire was composed by the author of the present research and all of the answers were analysed with SPSS Statistics program. In the present research three hypotheses and two research questions were raised. The results of the analysis showed that all three hypotheses were confirmed. The analysis showed that the most common communication method compared to other communication methods, between teachers and parents is direct communication. Direct communication is also the most preferred method of communication by teachers. Kindergarten teachers' opinions about direct communication are also more positive than towards other ways of communication. Second preferred method of communication by teachers was communicating by notice-board and on the third place were phone calls. In conclusion it can be said that the present research gives an overview of the communication methods that are used by kindergarten teachers communicating with parents. The author of the present research has not found other similar researches done in Estonia so the present research results can be used in further researches on the same topic. There are no other researches done in Estonia about communication methods and teachers attitudes against different communication methods, between kindergarten teachers and parents.

Keywords: kindergarten teacher, communication, communication methods, attitude

### Tänuõnad

Soovin tänada oma magistritöö juhendajat Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi haridustehnoloogia dotsenti Piret Luike, asjakohaste märkuste ja nõuannete eest ning samuti mõistva suhtumise eest.

Täna veel ka töösse kaasatud eksperte Airi Niilot, nende asjakohaste täienduste ja abi eest.

Töö valmimise eest täna oma kolleege lasteaedadest, kes on suhtunud minu töösse väga mõistvalt ja abivalmilt. Täna kõiki inimesi, kes olid mulle toeks käesoleva töö kirjutamisel.

### Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud käesoleva lõputöö ise ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Natalja Väll

20.05.2016

### Kasutatud kirjandus

- Almann, S. (2009). Partnerlus – lasteaia ja lapsevanemate koostöö alus. E. Kulderknup (Toim), *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus* (lk 51-63). Tallinn: Kirjastus Studium.
- Arnold, D. H., Zeljo, A., & Doctoroff, G. L. (2008). Parent involvement in preschool: Predictors and the relation of involvement to preliteracy development. *School Psychology Review*, 37 (1), 74–90.
- Barnett, M. (1995). Strengthening partnerships by reaching out to families. *National Council of Teachers of English Annual Spring Conference*. Minneapolis, MN, March 16-18.
- Blagojevich, R. (2004). School/Home Communication: Using Technology to Enhance. Parental A Project for the Illinois Century Network and Governor Rod R. *Illinois State University. Center for the Study of Education Policy*. 100 pp.
- Boss, S. (2011). Home-to-School Connections Guide: Tips, Tech Tools, and Strategies for Improving Family-to-School Communication. *George Lucas Educational Foundation*. 15 pp.
- Chuang, H-H. & Ho, C-J. (2011). An Investigation of Early Childhood Teachers' Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) in Taiwan. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 99-117.
- Chreptavičien, V. (2010). Elektroninis dienynas – t÷vų ir mokyklos bendradarbiavimo inovacija: galimybs ir problemos. *Social Sciences*, 68(3), 71-84.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. Sixth edition. New York: Routledge.
- Connors, L.J., Epstein J.L. (1994). Taking Stock. Views of Teachers, Parents and Students on School, Family and Community Partnership in High Schools. Report no. 25. *Center of Families, Communities, Schools, and Children's Learning*. Kùlastatud adressil: <http://search.ebscohost.com>.
- Diffily, D. (2001). Revisiting Family Involvement: Perspectives of Teachers and Families. *Opinion Papers*, 14p.
- Dubis, S., Bernadowski, C. (2015). Communicating with parents of children with special needs in Saudi Arabia: parents' and teachers' perceptions of using email for regular and ongoing communication. *British Journal of Special Education*, 42(2), 166-182.
- Epstein, J. (1986). Parents' Reactions to Teacher Practices of Parent Involvement. *The*

- Elementary School Journal*, 86(3), 277-294.
- Fantuzzo, J., Tighe, E., Childs, S. (2000). Family Involvement Questionnaire: A Multivariate Assessment of Family Participation in Early Childhood Education. *Journal of Educational Psychology*, 92(2), 367-376.
- Fullan, M. (2006). *Uudne arusaam haridusmuutustest*. Tartu: AS Atlex.
- Graham-Clay, S. (2005). Communicating with Parents: Strategies for Teachers. *School Community Journal*, 16(1), 117-129.
- Hirsjärvi, S.; Huttunen, R. (2005). *Sissejuhatus kasvatusteadusse* (lk 164-200). Tallinn: Kirjastus Medicina.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta* (lk 114-157). Tallinn: Kirjastus Medicina.
- Ihmeideh, F. & Oliemat, E. (2015). The effectiveness of family involvement in early childhood programmes: perceptions of kindergarten principals and teachers. *Early Child Development and Care*, 185(2), 181–197.
- Kalavus, M. (2014). *Sotsiaalse kohaloleku tajus seos õpetajakoolituse praktilise ja kutsealase kollektiivses blogis suhtlemise aktiivsuse, sõnumite sisu ja blogi kasutamise rahulolu hinnangutega*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikool.
- Kelly, M. L. (1990). *School- Home Notes. Promoting Children`s Classroom Success*. New York: The Guilford Press.
- Kocyigit, S. (2015). Family Involvement in Preschool Education: Rationale, Problems and Solutions for the Participants. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1), 141-157.
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava* (2011). RT I, 23, 152.
- Koolieelse lasteasutuse seadus* (2016). RT I, 27, 387
- Krips, H. (2010). *Konfliktidest ja suhtlemisest õpetamisel ning juhtimisel* (lk 75-191, 231-309). Tartu: AS Atlex.
- Krips, H. (2011). *Konfliktidest ja suhtlemisest õpetamisel ning juhtimisel* (lk 9-10, 77-193). Tartu: AS Atlex.
- Kruse, T. (2006). Building Partnerships With Parents High/Scope Approach Supports Head Start Standards for Parental Involvement. *High/Scope ReSource Spring*.
- Luik, K. (2011). *Klassiõpetaja poolt peetava blogi vajalikkus lapsevanematega suhtlemiseks*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikool.

- Lukk, K. (2008). *Kodu ja kooli koostöö struktuuraalsest, funktsionaalsest ning sotsiaalsest aspektist*. Doktoriväitekiri. Tallinna Ülikool.
- Mahmood, S. (2013). First-Year Preschool and Kindergarten Teachers: Challenges of Working With Parents. *School Community Journal*, 23(2).
- Murray, E.; McFarland-Piazza, L. & Harrison L.J. (2012). Changing patterns of parent–teacher communication and parent involvement from preschool to school. *Early Child Development and Care*, 185(7), 1031–1052.
- Mänd, M. (2003). *Lasteaiaõpetaja käsiraamat. Õppe – ja kasvatustegevusest kuni kolmeaastaste lastega*. Riiklik Eksami ja kvalifikatsiooni keskus.
- Nitecki, E. (2015). Integrated School–Family Partnerships in Preschool: Building Quality Involvement Through Multidimensional Relationships. *School Community Journal*, 25(2).
- Palts, K. & Harro-Loit, H. (2015). Parent-Teacher Communication Patterns Concerning Activity and Positive-Negative Attitudes. *Trames*, 19(69/64), 2, 139–154.
- Pirchio, S., Volpe, E. & Taeschner, T. (2013). The Role of the Relationship between Parents and Educators for Child Behaviour and Wellbeing. *International Journal about Parents in Education*, 7(2), 145-155.
- Poling, C. (2005) Blog On: Building Communication and Collaboration Among Staff and Students. *Learning & Leading with Technology*, 32(6), 12-15.
- Rajamets, M. (2014). *Lastevanemate hinnangud enda osalusele lapse hariduse omandamisel Valga maakonna linnade haridusasutuste näitel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Rimm-Kaufman, S. E. & Pianta, R. C. (2005). Family–School Communication in Preschool and Kindergarten in the Context of a Relationship-Enhancing Intervention. *Early Education & Development*, 16(3), 287–316.
- Sandberga, A. & Vuorinen, T. (2008). Preschool–home cooperation in change. *International Journal of Early Years Education*, 16(2), 151–161.
- Schumann, S. (2014). *Suhtlemise alused lihtsas keeles*. Tallinn. SA Innove. Külalastatud aadressil: <http://www.innove.ee/UserFiles/Kutseharidus/Liina/%C3%95ppekavakeskus/Anna/Suhtlemise%20alused%20lihtne%20keel%202d.pdf>
- Suur, S. (2014). *Õpetajate, direktorite ja lastevanemate hinnangud koostööle koolieelses lasteasutuses*. Doktoriväitekiri. Tallinna Ülikool.

- Symeou, L., Roussounidou, E. & Michaelides, M. (2012). "I Feel Much More Confident Now to Talk With Parents": An Evaluation of In-Service Training on Teacher–Parent Communication. *School Community Journal*, 22(1).
- Zieger, L. B.; Tan, J. (2012). Improving Parent Involvement in Secondary Schools through Communication Technology. *Journal of Literacy & Technology*, 13(2), 30-54.
- Tamm, K. (2009). *Kooli ja kodu koostööst Rocca al Mare kooli algklassides*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Thompson, B. (2008). Characteristics of Parent-Teacher E-Mail Communication. *Communication Education*, 57(2), 201-223.
- Thompson, B. C.; Mazer, J. P. & Grady, E. F. (2015). The Changing Nature of Parent–Teacher Communication: Mode Selection in the Smartphone Era. *Communication Education*, 64(2), 187–207.
- Tiko, A & Almann, S. (2006). *Arenguestlused lasteaias*. Tallinn: Kirjastus Ilo.
- Topor, D. R., Keane, S. P., Shelton, T. L., & Calkins, S. D. (2010). Parent involvement and student academic performance: A multiple meditational analysis. *Journal of Prevention and Intervention in the Community*, 38(3), 183–197.
- Ugur, K.; Pruulmann-Vengerfeldt, P.; Lauk, E.; Raudvassar, L. & Metsoja, A. (2008). Kool suhtluskeskkonnana: õpetajate suhtlemistavad. Tiigrihüppe Sihtasutuse uuringu "Õpetajate suhtlemistavad" lõpparuanne. Külastatud aadressil [http://www.innovatsioonikeskus.ee/sites/default/files/tekstifailid/opetajate\\_suhtlemistavade\\_uuring\\_2008.pdf](http://www.innovatsioonikeskus.ee/sites/default/files/tekstifailid/opetajate_suhtlemistavade_uuring_2008.pdf).
- Veisson, M., Suur, S. (2005). Koostöö lapsevanematega. *Haridus*, 12, 16-17.
- Wongb, A.F.L.; Cheahb, H.M.; Wongb, P. (2009). Patterns of Email Use by Teachers and Implications: A Singapore Experience. *Computers and Education*. November 2009, 53(3), 623-631.

## Lisad

Lisa 1. Ankeet lasteaiaõpetajatele.

### Lugupeetud kolleeg!

Käesoleva ankeediga soovitakse teada saada, millised on lasteaia õpetajate hoiakud ja eelistused lastevanematega suhtlemisel erinevate suhtlusviiside suhtes, et saadud tulemusi arvesse võtta igapäevatoös. Palun Teie abi oma uurimuse läbiviimisel. Ankeet on anonüümne ja uurimuse tulemused kajastuvad vaid üldistatud kujul. Küsimustele vastates tõmmake ring ümber sobivamale vastusevariandile või tehke märke vastavasse kasti. Ankeedis pole õigeid ja valesid vastuseid, vastake täpselt nii nagu just Teie õigeks peate.

Vastatud ankeedid palun tagastada nädala jooksul.

Küsimuste tekkides ja vajadusel tagasiside saamiseks pöörduge minu poole aadressil: [vallnatalja@gmail.com](mailto:vallnatalja@gmail.com). Jään tänades Teie tagasisidet ootama.

Ette tänades,

Natalja Väll

Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse pedagoogi magistrant.

## I osa

Millisel viisil eelistate suhelda lastevanematega, kui on vaja edastada olulist infot? Tehke ristike sobivasse kasti. Võite valida ka mitut varianti.

	Vahetu suhtlus	Telefonikõne	E-mail	Teadete tahvel	Paber kiri	Lastevanemate list	Blogi	Facebook	Mobilisõnum
Jooksva info vahetamine (üritused, peod, koosolekud jne)									
Lapse arengust informeerimine									
Õppetegevuste jagamine (plaanid, pildid, joonistused jne)									
Nõu küsimine/andmine									
Probleemide lahendamine									
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)									

## II osa

Milliseid suhtlusviise ja kui tihti kasutate järgmisi vahendeid lastevanematega suhtlemisel? Tehke ristike sobivasse kasti. Juhul, kui mingi vahendi juures märgite „mitte kunagi” liikuge edasi järgmise vahendi juurde.

<b>VAHEND</b> Tegevused	Vähemalt kord päevas	Vähemalt 3x korda nädalas	Vähemalt kord nädalas	Vähemalt kord kuus	Vähem kui kord kuus	Mitte kunagi
<b>VAHETU SUHTLUS</b>						
Jooksva info vahetamine (üritused, peod, koosolekud jne)						
Lapse arengust informeerimine						
Õppetegevuste jagamine(plaanid, pildid, joonistused jne)						
Nõu küsimine/andmine						
Probleemide lahendamine						
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)						
<b>TELEFONIKÕNE</b>						
Jooksva info vahetamine (üritused, peod, koosolekud jne)						
Lapse arengust informeerimine						
Õppetegevuste jagamine (plaanid, pildid, joonistused jne)						
Nõu küsimine/andmine						
Probleemide lahendamine						
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)						
<b>E-MAIL</b>						
Jooksva info vahetamine (üritused, peod, koosolekud jne)						

Lapse arengust informeerimine						
Õppetegevuste jagamine(plaanid, pildid, joonistused jne)						
Nõu küsimine/andmine						
Probleemide lahendamine						
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)						
<b>TEADETE TAHVEL</b>						
Jooksva info vahetamine (üritused, peod, koosolekud jne)						
Lapse arengust informeerimine						
Õppetegevuste jagamine (plaanid, pildid, joonistused jne)						
Nõu küsimine/andmine						
Probleemide lahendamine						
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)						
<b>PABERKIRI</b>						
Jooksva info vahetamine (üritused, peod, koosolekud jne)						
Lapse arengust informeerimine						
Õppetegevuste jagamine(plaanid, pildid, joonistused jne)						
Nõu						

küsimine/andmine						
Probleemide lahendamine						
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)						
<b>LASTEVANEMATE LIST</b>						
Jooksva info vahetamine (üritused, peod, koosolekud jne)						
Lapse arengust informeerimine						
Õppetegevuste jagamine(plaanid, pildid, joonistused jne)						
Nõu küsimine/andmine						
Probleemide lahendamine						
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)						
<b>BLOGI</b>						
Jooksva info vahetamine (üritused, peod, koosolekud jne)						
Lapse arengust informeerimine						
Õppetegevuste jagamine (plaanid, pildid, joonistused jne)						
Nõu küsimine/andmine						
Probleemide lahendamine						
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)						
<b>FACEBOOK</b>						

Jooksva info vahetamine (üritused, peod, koosolekud jne)						
Lapse arengust informeerimine						
Õppetegevuste jagamine (plaanid, pildid, joonistused jne)						
Nõu küsimine/andmine						
Probleemide lahendamine						
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)						
<b>MOBILISÕNUM</b>						
Jooksva info vahetamine (üritused, peod, koosolekud jne)						
Lapse arengust informeerimine						
Õppetegevuste jagamine (plaanid, pildid, joonistused jne)						
Nõu küsimine/andmine						
Probleemide lahendamine						
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)						

### III osa

Palun hinnake, mil määral Te nõustute väitega suhtlemise kohta kasutades erinevaid suhtlusviise. NB! Iga väite kohta kirjutage palun igasse lahtrisse (vahetule, kirjalikule, telefonitsi ja elektroonilise suhtlemise kohta) üks arv skaalal 1 – pole üldse nõus, 2 – pigem ei ole nõus, 3 - ei oska öelda, 4 - pigem nõus, 5 – olen täiesti nõus.

	Vahetu suhtlus	Kirjalikult (nt teadetahvel, paberkiri jne)	Telefonikõne (mobiiltelefon, lauatelefon)	Elektrooniline suhtlus (nt e-mail, list jne).
1. Ma tunnen end mugavalt, kui edastan lastevanematele informatsiooni.				
2. Ma suudan edastada lastevanematele informatsiooni.				
3. Ma tunnen end mugavalt rääkides lapse arengust lapsevanemaga.				
4. Ma suudan rääkida lapse arengust.				
5. Ma tunnen end mugavalt rääkides lastevanematega toimuvate õppetegevuste kohta.				
6. Ma suudan rääkida lastevanematega toimuvatest õppetegevuste tulemustest.				
7. Ma tunnen end mugavalt lapsevanema nõustamisel.				
8. Ma suudan nõustada lastevanemaid.				
9. Ma tunnen end mugavalt rääkides lastevanematega probleemidest.				
10. Ma suudan rääkida lastevanemaga probleemidest.				
11. Ma tunnen end mugavalt kokkulepete saavutamisel lastevanematega.				
12. Ma suudan jõuda kokkuleppele lastevanematega.				

#### IV osa

Palun vastake järgnevatele küsimustele joonides alla sobivama varianti.

1. Vanus .....

2. Sugu: M N

3. Staaž õpetajana ..... aastat

4. Haridus: kesk keskeri kõrg

5. Lasteaia asukoht: linn maa

6. Teie rühm: söimerühm liitrühm aiarühm sobitusrühm

7. Õppekeel: eesti vene eesti-vene
8. Lasteaias on mul arvutikasutusvõimalus (märkige kõik sobilikud variandid)
- Oma rühmas
  - õpetajatetoas
  - Mujal (täpsustage kus) .....
  - Ei ole üldse võimalust
9. Kuidas hindate interneti kasutamisevõimalust Teie lasteaias?
- Väga hea
  - Hea
  - Keskmine
  - Halb
  - Väga halb
10. Kui sageli Te kasutate suhtlemiseks internetti oma töös?
- Vähemalt kord päevas
  - Vähemalt 3x korda nädalas
  - Vähemalt kord nädalas
  - Vähemalt kord kuus
  - Vähem kui kord kuus
  - Mitte kunagi
11. Kuidas hindate oma infotehnoloogia-alast pädevust?
- Väga heaks
  - Heaks
  - Keskmiselt
  - Mitte eriti hästi
  - Oskused puuduvad
12. Arvuti kasutamisel tunnen end kindlalt
- Jah
  - Pigem jah
  - Ei oska öelda
  - Pigem ei
  - Ei

TÄNAN VASTAMAST!

## **Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks**

Mina Natalja Väll

(*autori nimi*)

(sünnikuupäev: 21.10.1970)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose  
Lasteaiaõpetajate hinnangud suhtlemisviiside kasutamisele lastevanematega  
suhtlemisel.

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on Piret Luik,

(*juhendaja nimi*)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
  3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, \_\_\_\_\_(*kuupäev*)